DRAGOSTE CU VORBE ȘI COPACI – COSTACHE OLĂREANU

Elena LAZĂR (BURLACU), PhD Candidate,
"Petru Maior" University of Tîrgu Mureș

Abstract: *The novel "Love with word and trees", published in 1987, It is a biographical novel written in epistolary form. At the same time it can be called and novel of intellectual formation, marked the years of apprentice with student life, literary activities, political and musical, placing it alongside "The novel shortsighted teenager", by Mircea Eliade. And in the works "Corigent la limba română" by Ion Minulescu, „Cișmigiu et Comp" , „Good morning guys!" by Grigore Băjenaru and "Dima student of seventh" by Mihail Draimeș, description of the predominant life of student. The novel written by Costache Olăreanu updating the convention of epistolary novel, the narrator writing his experiences and emotions, relying on authenticity. An anonymous narrator writes to a friend and a former schoolmate, Pavelicu N. from city B. (in reality writer Mircea Horia Simionescu) where he did the first five high school classes, by telling them his intimate life events, starting from childhood. From these letters addressed to pal Pavelicu, become mature "a highly regarded writer who succeeded with", a successful novelist, they are placed and letters by his many girlfriends. The character of Costache Olăreanu forms a conception of literature, he seeks ways of expression, he is early and always active in erotic.*

Keywords: *teenager, love, diary, magazines and politics*

Aparent disparate și în avalanșe senzoriale „vorbele și copacii" se adună poetic, sub aceeași umbrelă, inundată de acel lirism și candoare, specifice vârstei adolescentine, în ciuda limbajului și a exprimării jenant de defectuasă, unicul alfabet al eroului, în raport cu iubitele sale, fiind al chemărilor tulburi, netrecute prin filtrul introspecției, al lucidității, cel puțin în primă fază. Nimic nu se arată la orizont în materie de devenire. Inefabil și amorf, opus diametral personajelor unui Camil Petrescu, drama eroilor săi stă sub semnul lucidității: „*Câtă luciditate, atâta dramă*!"[1], spune unul dintre personaje.

La un alt nivel, alt moment, parafrazând, cu referire la eroul, sau eroii lui Costache Olăreanu, se poate conchide: câtă trăire, atâta literatură!

[1] Camil Petrescu. *Teatru. Jocul ielelor. Suflete tari. Act venețian.* Bucuresti Editura: Agora, 2013.

BDD-A23278 © 2015 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:58:14 UTC)

Ce se întâmplă în acest roman este legat mai mult de poetica prozatorului și mai puțin, ori deloc cu epicul, firul narativ luând forma amintirii, la scriitorul „târgoviștean" cu rădăcini moldave, fiind o dominantă, un element pregnant întâlnit în toate operele sale, fără excepție.

Chiar dacă prezintă lucrurile din unghi comic, fragmentând adesea cursul expunerii, e de părere Eugen Simion, *„proza sa nu e lipsită de lirism, de un lirism mimând candoarea în directă relație cu dominanta scrisului, umorul, inefabil, neranchiura, boemia"*.[2]

Forța imaginației și umorul se împletesc în chip fericit cu ironia fină. Parodia și caricatura sunt și ele prezente, fără a suprima însă plăcerea de a povesti, nici când firul epic nu este întrerupt de dragul experimentului, fragmentarea fiind determinată de introducerea tehnicii romanului autoreferențial. Amănuntul biografic, întâlnit și în alte scrieri, revine și aici, cu tot arsenalul de tehnici fanteziste ce-l însoțesc, întregindu-l la modul degajat și umoristic.

Stilul confesiunii este același întâlnit la toți prozatorii târgovișteni, opera lor trăgându-și seva din aceleași rădăcini care au prins viață în perioada atât de fertilă și plină de emulație a anilor de liceu, ani de lecturi, de vise înaripate și de căutări a identității. Proprie timpului, „târgoviștenilor" și, prin urmare și lui Olăreanu este această tehnică a ficțiunii în ficțiune. Povestitorul o ia înaintea teoreticianului și a constructorului epic. Eroul, nu o dată, fuge din poveste, amestecând planurile temporale. Personajul lui Costache Olăreanu nu ignoră viața sentimentală și confesiunea lui dezordonată cuprinde relatări savuroase despre una sau alta dintre „figurile" care trec prin viața sa.

Elementul biografic este mereu prezent, reținând atenția prin pitorescul lui: *„Jurnalul este o listă a zilelor inutile"*, susține autorul. Eugen Simion interpretează pe marginea acestei afirmații: *„s-ar putea replica faptul că, făcând cronica zilelor inutile, jurnalul le salvează de la uitare și le dă o utilitate într-o ficțiune care imită spontaneitatea. E ceea ce se întâmplă, în fond cu aceste însemnări intime care sugerează bine stilul dezordonat și haotic al existenței comune"*[3]. Și de aici autorul folosește multe elemente din schema prozei autoreferențiale, în stilul lui propriu: povestindu-le.

---

[2] Eugen Simion. *Scriitori români de azi, IV*. Editura: Cartea Românească, București, 1989, p. 328.

[3] Ibidem, p. 334.

BDD-A23278 © 2015 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:58:14 UTC)

Dragoste cu vorbe și copaci ia din nou forma romanului epistolar, tehnică pe care a mai folosit-o anterior în *Avionul de hârtie*. Este o parodie a acestui tip de roman, parodie până la un punct, căci Costache Olăreanu *„ca orice creator autentic (...) știe să iasă din loc în loc din parodie și să prezinte în chip serios o situație delicată de existență, un moment care cere alceva decât ironia*".[4] Sigur că aceste derapaje de la tehnica abordată își au rostul și efectul lor în ansamblul romanului, al complexității lui.

Personajul principal este naratorul care, în scrisori se adresează alternativ, când prietenului său Pavelicu, când femeilor care se perindă prin viața sa, din aceste epistole însăilându-se romanul. În ciuda nivelului îndoielnic la care se află și greșelile din scrisori o dovedesc cu prisosință, tânărul veșnic îndrăgostit este animat de vise, ambiții și idealuri înalte. Citește Pitigrili, vizionează filme cu Alida Vali, compune „poieme" pe care le trimite iubitei. Rod al lecturilor din Romain Rolland este atitudinea sa nihilistă identificându-se cu personajele din „Eroii", negând filosofia , muzica, tot ce e material, chiar pe sine însuși.

Lista „cuceririlor sentimentale" trădează un personaj duplicitar, mereu atras de eternul feminin, neîncercat de remușcări, așa că în viața lui își fac apariția Lena, Cecilia, dar și o mai vârstnică doamnă Tărăpoancă, văduvă de căpitan cu care păcătuiește trupește, domnișoara Zăhărel, profesoara de franceză, Simina, funcționară la prefectură, etc. Anii de studenție sunt marcați de experimente erotice legate de o Catiola, Ioana , Clara, Reasilva, Geta, Marie și lista lor ar putea continua. Veșnicul îndrăgostit trece prin situații tragic- comice cum ar fi aceea în care, îndrăgostit de Ioana, ochii îi alunecă și spre mama vitregă a fetei, tânărul neputându-se ridica deasupra propriilor slăbiciuni, devenind robul lor.

Sugestivă prin titlu opera *Dragoste cu vorbe și copaci*, reiterează o temă care se regăsește în mai toate romanele sale sub o formă sau alta, constituindu-se ca o temă esențială și definitorie a operei sale, seva cărților lui Costache Olăreanu trăgându-se din substanța ce se închide în cercul „eului", în biografia și autobiografia sa. Tehnicile narative aparțin așa zisei Școli de la Târgoviște, de astă dată însă depășind granițele și trasând într-un plan mai general una dintre direcțiile esențiale ale evoluției prozei moderne. Romanul *Dragoste cu vorbe și copaci* constituie o asemenea etapă din scrisul prozatorului moldovean. Primelor texte ale romanului, sriitorul le conferă o notă plastică, picturală, regăsită și în

[4] Ibidem, p. 335.

BDD-A23278 © 2015 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:58:14 UTC)

titlu, specifică vârstei adolescentine plină de naivitate, nesiguranță și inconstanță: *„și cu iatagan de m-ai despica în două și tot nimica n-ar fii. Ași merge spre tine bucăți să te caut. A-l tău..."*[5] Expresia este melodramatică, iar stilul căutat este intuitiv romantic: *„erai frumoasă și m-am ținut după tine ca un câne bătut de Uragane"*[6].

Devenirea literară înseamnă traseul parcurs de la avioanele de hârtie, bilețelele, scrisorile, trimise de tânărul înflăcărat iubitelor sale până la faza dezamăgirilor. Trece evident prin toate etapele evoluției sentimentale, exuberanța conducând la simplicitate, suferința, întregind, dând profunzime textului metamorfozând. Este, dacă vrem, drumul de la trăire la creație, de la îndrăgostire la scriitură, la conștiință și conștiență, parcurgând etapele, vămile purgatoriului sufletesc. „Dragostea cu vorbe" are parcursul ei creând în final, un scriitor care realizează o revistă intitulată *Apolo*, urmată de *Orașe de nikel*, scrie o poezie nikelistă, de care pomenește Mircea Horia Simionescu în *Trei oglinzi*, lucrare cu care Costache Olăreanu are multe în comun. Încet-încet stilul se limpezește, suferințele nu dispar, dar apar și primele succese, datorate ,culmea literaturii, elevul manifestă întâile orgolii de scriitor cunoscut în toată țara cu poezia *Început de veac nou*, publicată în *Glasul armatei.*

Romanul se constituie din două tipuri de scrisori, în funcție de destinatar. Cele adresate lui Pavelicu (texte epistolare în care vorbele înseamnă opțiuni, proiecte literare) sunt diferite de scrisorile trimise Lenei, sincere ce-i drept, la nivelul zero de literaritate, cu o anume intenționalitate.

Obiectivele literare declarate sunt de ordin teoretic: *„marii scriitori sunt depășiți, chiar Călinescu, care se ocupă de perioade prea vechi. Tot ce am făcut în liceu nu mai e valabil. Adevărata literatură se face la Veac nou, Orizont și Glasul armatei. (...) țin să te anunț că nu voi mai scrie poezii sau dacă voi scrie, va fi în gen Wiethman. Am citit „Drumul mare" care m-a fascinat. (...) Eu nu mai vreau să fiu decadent. Vreau să fiu salvatorul acestei lumi."*[7]

Trăirile cu experimentele ideatice se intersectează dar nu se confundă, sentimentul erotic emanând din scrisorile trimise unei Lena, Lelioara, Doamnei Căpitan, fiind trădat în epistolele trimise lui Pavelicu, aici

[5] Costache Olăreanu. *Dragoste cu vorbe şi copaci.* Editura Cartea Românească, Bucureşti, 1987, p. 8.

[6] Ibidem, p. 9.

[7] Ioan Holban. *Literatura română de azi. Poezia- Proza*. Editura Tipo Moldova, Iași, 2014, p. 1008.

BDD-A23278 © 2015 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:58:14 UTC)

dezvăluindu-se cititorului, eroul care gândește în stilul tovarășului Aciobăniței, conducătorul unor grupuri de tineri propagandiști: „*El (Kant) e pesimist, noi suntem optimiști. Consultă, în privința asta, Anti-Duhring și Empiriocriticismul. Am uitat să-ți mai sugerez ceva. Kant a asigurat primatul rațiunii practice, consfințind cu autoritatea lui religia, acel opium al popoarelor.*"[8]

Optimismul din aceste scrisori trimise prietenului său și pesimismul din scrisorile trimise iubitelor, cu a lor „coduri", apar în romanul lui Costache Olăreanu, ca două oglinzi paralele care se întâlnesc în strategiile literare, respectiv cele sociale ale eroului cărții.

Ciclul epistolelor se încheie în partea a doua a romanului când, după treizeci de ani sunt aduse în prim plan „ființe care mai trăiesc", tenta de sinceritate fiind surprinsă retrospectiv, fiecare felie de viață fiind considerată un element „din carte". Tehnica și viziunea capătă valențe noi, scriitorul căutând în primele texte (care au aruncat puntea între sfera existențială și cea scripturală) mecanismul, regulile după care s-a constituit creația, literatura.

Numai prin prisma acestor căutări, disperări, experimente interioare, personajul aflat acum la altă vârstă a creației, transmite un decalog al romanului de dragoste și un model literar al iubirii: „*am căutat deci, cu ajutorul unor aparențe, să refacem tabloul (icoana, imaginea. etc.) femeii ideale. Frânturile, cioburile întregului primordial sunt încercările noastre disperate de a regăsi mozaicul pierdut, risipit*".[9]

Amintirea este elementul care, prin esența sa realizează un echilibru între material și ideal, între vizibil și spiritual, vizionar. Este parcursul de la aparență la esență, de la efemeritate la durată, din viață în carte. Amintirea se transformă astfel, prin mașinăria miraculoasă a timpului, a trecerii lui în ipostaze noi, altele afective și nu olfactive, metamorfoze ale creație. Asistăm la un joc ingeniu, balans între adevăr și ficțiune, chip și imagine, autorul dezvăluind semnificația literară, tensiunea existențială în finalul romanului: „*Și în legătură cu supărarea ta că te-am ținut de mână la cinema Gloria, oare mă vei ierta? Oare sunt un criminal că nu vrei să mă mai vezi? (...)oare de ce nu înțelegi că eu eram acolo pe pânză, cu muzica după noi, și nu mă mai gândeam la nimic altceva, simțeam doar cum lunecăm printre acele*

[8] Ibidem.

[9] Costache Olăreanu, Op. cit., p. 36.

BDD-A23278 © 2015 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:58:14 UTC)

perechi ce se învârteau și te făceau să amețești și să-ți fie atât de bine și de lugubru".[10]

Când eroul conchide :„ *inconștientul, însă, mă chiamă spre tine ca America pe Columb*"[11], ideea prozatorului este mai mult decât evidentă, urma de naivitate, de inocență și nevinovăție fiind cea care ne ferește de haosul și necunoscutul, capcanele care ne pândesc la tot pasul.

Închinat soției sale, Mira, acest roman *relaxant* [12], ce are ca temă dominantă iubirea, mai bine- zis iubirile adolescentine, trecătoare, iubirile experiment, se vrea un omagiu adus iubirii triumfătoare, mature, emanând poftă și dragoste de viață, frumos și ideal.

Bibliografie

1. Holban, Ioan. (2012). *Literatura română de azi. Poezia-Proza*. Iași, Editura: Tipo Moldova
2. Olăreanu, Costache. (1987). *Dragoste cu vorbe şi copaci*. Bucureşti: Editura Cartea Românească
3. Petrescu, Camil. (2013). *Teatru. Jocul ielelor. Suflete tari. Act venețian.* Editura Agora, Bucuresti
4. Popa, Marian . (2009). *Istoria literaturii romane de azi pe maine, vol .2.* București, Editura: Semne
5. Simion, Eugen. (1989). *Scriitori români de azi, IV*. Editura: Cartea Românească, București.

The research presented in this paper was supported by the European Social Fund under the responsibility of the Managing Authority for the Sectoral Operational Programme for Human Resources Development, as part of the grant POSDRU/159/1.5/S/133652

[10] Ioan Holban, op. cit., p. 1009.

[11] Ibidem.

[12] Marian Popa. *Istoria literaturii romane de azi pe maine, vol .2.* București, Editura: Semne, 2009, p.987.

BDD-A23278 © 2015 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:58:14 UTC)